

УДК: 378.011.3-51-026.15:37.013:001.895(045)

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7\(48\)-847-857](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-7(48)-847-857)

Осипова Тетяна Юріївна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, тел.: (048) 723-51-05, <https://orcid.org/0000-0002-6468-6545>

Артемьєва Інна Сергіївна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського». Одеса, тел.: (048) 723-51-05. <https://orcid.org/0000-0003-3628-4802>

Бартенєва Ірина Олександрівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, тел.: (048) 723-51-05, <https://orcid.org/0000-0003-3420-2965>

Ноздрова Оксана Павлівна кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса, тел.: (048) 723-51-05, <https://orcid.org/0000-0003-2988-7912>

ПЕДАГОГІЧНА ТВОРЧІСТЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ВИМІРАХ ПЕДАГОГІКИ

Анотація. Стаття присвячена визначенню ролі педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів до педагогічної творчої діяльності.

Актуальність зазначеної проблеми зумовлюється тим, що творчу особистість школяра може виховати лише творчий учитель, який має творчі здібності, творчий потенціал, займає активну творчу позицію, має мотивацію і спрямованість на самореалізацію в професійній діяльності.

Установлено, що педагогічна творчість учителя є сутнісною багатокомпонентною якістю особистості вчителя, що характеризується наявністю творчого потенціалу, активної творчої позиції, мотивацією на творчу діяльність, здатністю творчо мислити, ухвалювати рішення в нестандартних ситуаціях, спрямованість на самореалізацію у професійній діяльності, здатністю впроваджувати в освітній процес інноваційних

технологій навчання і виховання, які, у свою чергу, впливають на розвиток творчості у школярів.

Творче середовище розглядається як забезпечення доброзичливої атмосфери на заняттях, що сприяє розвитку комунікативних і творчих здібностей студентів, надає можливість вільного висловлювання власних думок, без остраху бути незрозумілим, що, у свою чергу сприяє розвитку критичного, логічного і креативного мислення, творчого потенціалу майбутніх учителів і спрямована на підготовку здобувачів до творчої діяльності, яка є видом професійної діяльності, що характеризується сформованістю в майбутніх учителів умінь творчо підходити до організації освітнього процесу, наявністю творчого мислення, творчої уяви, творчої педагогічної позиції, умінь ухвалювати нестандартні рішення в непередбачуваних ситуаціях, які виникають.

Зазначено, що у підготовці майбутніх учителів до педагогічної творчої діяльності важливу роль відіграє навчальна дисципліна «Педагогіка», яка викладається із застосуванням інноваційних технологій, що значно впливають на розвиток творчого потенціалу, творчих здібностей студентів, формують у них мотивацію на творчість, надають необхідні теоретичні знання і сприяють набуттю практичних умінь і навичок творчої діяльності, досвіду творчого підходу до завдань тощо.

Ключові слова: майбутні вчителі, заклади вищої педагогічної освіти, педагогіка, педагогічна творчість, творче середовище, творча діяльність, інноваційні технології.

Osyrova Tetyana Yuriivna Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor at the Department of Pedagogy. The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Department of Pedagogy, Odesa, tel.: (048) 723-51-05, <https://orcid.org/0000-0003-3420-2965>

Artemieva Inna Serhiivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy. The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Department of Pedagogy, Odesa, tel.: (048) 723-51-05, <https://orcid.org/0000-0003-3628-4802>

Bartienieva Iryna Oleksandrivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy. The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Department of Pedagogy, tel.: (048) 723-51-05 <https://orcid.org/0000-0003-3420-2965>

Nozdrova Oksana Pavlivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy. The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky», Department of Pedagogy, Odesa, tel.: (048) 723-51-05. [https:// orcid.org / 0000-0003-2988-7912](https://orcid.org/0000-0003-2988-7912).

PEDAGOGICAL CREATIVITY OF FUTURE TEACHERS IN THE DIMENSIONS OF PEDAGOGY

Abstract. The article is devoted to determining the role of pedagogical disciplines in preparing future teachers for creative pedagogical activity. The relevance of this issue is driven by the fact that only a creative teacher, who possesses creative abilities, potential, an active creative stance, motivation, and a focus on self-realization in professional activity, can foster the development of creativity in students. It has been established that pedagogical creativity is an essential, multifaceted quality of a teacher's personality. It is characterized by the presence of creative potential, an active creative position, motivation for creative work, the ability to think creatively, make decisions in non-standard situations, a focus on self-realization in professional activity, and the ability to implement innovative teaching and educational technologies in the educational process. These qualities, in turn, have a significant impact on the development of students' creativity. A creative environment is viewed as the creation of a supportive and friendly atmosphere during classes, which fosters the development of students' communicative and creative abilities. It encourages the free expression of personal opinions without fear of being misunderstood, which, in turn, promotes the development of critical, logical, and creative thinking, as well as the creative potential of future teachers. This environment aims to prepare students for creative professional activity, which is characterized by the formation of the ability to creatively organize the educational process, the presence of creative thinking, imagination, a creative pedagogical stance, and the skills to make unconventional decisions in unpredictable situations. The article emphasizes that the academic discipline «Pedagogy» plays a key role in preparing future teachers for creative pedagogical activity. The use of innovative technologies in teaching this discipline significantly contributes to the development of students' creative potential and abilities, fosters motivation for creativity, provides the necessary theoretical knowledge, and facilitates the acquisition of practical skills for creative activity and the experience of creative problem-solving.

Keywords: future teachers, higher pedagogical education institutions, pedagogy, pedagogical creativity, creative environment, creative activity, innovative technologies.

Постановка проблеми. Модернізація системи освіти, що відбувається сьогодні в Україні, ставить нові вимоги до підготовки майбутнього вчителя, який здатний формувати творчу особистість школяра, про що наголошується в Концепції нової української школи (2016); Законах України «Про освіту (2017), «Про повну загальну середню освіту» (2020), Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти»(2024). Підготовка майбутнього вчителя до творчої професійної діяльності відбувається в закладах вищої педагогічної освіти, зокрема під час вивчення педагогічних дисциплін. Актуальність зазначеної проблеми зумовлюється тим, що педагогічна діяльність загалом є творчою, а також тим, що творчу особистість школяра може виховати лише творчий учитель, який має творчі здібності, творчий потенціал, займає активну творчу позицію, має мотивацію і спрямованість на самореалізацію в професійній діяльності.

Мета статті – визначення ролі навчальної дисципліни «Педагогіка» у підготовці майбутніх учителів до педагогічної творчої діяльності.

Аналіз останніх публікацій. Слід зазначити, що проблема педагогічної творчості не є новою. Різним аспектам педагогічної творчості присвячено наукові розвідки українських дослідників, зокрема: І. Андрощук, В. Андрущенко, О. Антонова, І. Бех, О. Боровець, С. Вітвицька, Л. Вовк, К. Волинець, В. Іванова, С. Гончаренко, О. Дунаєва, М. Гриньова, Н. Гузій, І. Зязюн, Т. Калюжна, Н. Кічук, Л. Кондрашова, О. Кравченко, О. Королович, З. Курлянд, В. Лихвар, Т. Лісовська, В. Макарчук, В. Моляко, О. Ноздрова, О. Олексєєва, Т. Осипова, О. Пехота, К. Приходченко, І. Радченя, С. Сисоєва, Г. Товканець, Р. Серьожнікова, В. Черноус, Т. Яковенко, Т. Яковишина та ін., які наголошують на важливості підготовки майбутніх учителів до творчої діяльності. Незважаючи на значну кількість наукових праць, в яких розглядається сутність педагогічної творчості вчителя, роль педагогічних дисциплін у підготовці майбутніх учителів до професійної творчої діяльності у науково-педагогічній літературі висвітлена недостатньо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Започатковуючи дослідження, розглянемо сутність понять «творчість» і «педагогічна творчість». Так, науковцями творчість визначається, як: свідомо активна діяльність людини, що спрямована на відтворення та перетворення певних явищ дійсності (О. Дунаєва [1, с. 6]); універсальна особистісна характеристика, здатність пристосовуватися до нових умов, процес, спрямований на актуалізацію інтелектуально-творчої діяльності людини (О. Боровець, Т. Яковишина [2, с. 168]); апогей людського існування, коли людина набуває здатності перетворювати дійсність (відносини, норми,

цінності), у якій здійснює життєдіяльність, поліфункціональна категорія, яка характеризує різні форми взаємовідносин особистості із собою та суспільством, тому вона постає як культурологічна, соціально-історична, онтологічна, естетична та психологічна категорія (В. Кремень [3, с. 7–8]); діяльність людини, що спрямована на створення нових матеріальних та духовних цінностей.

Творчість учителя є передумовою творчої діяльності вчителя, яка, за визначенням Т. Лісовської, є видом професійної діяльності, зміст якої передбачає необхідність мати глибокі педагогічні знання, хороші організаторські здібності, володіти вміннями творчо здійснювати навчально-виховний процес [4, с. 103].

Аналіз наукового фонду з проблеми творчості і її ролі у професійній діяльності вчителя, дозволив дійти висновку, що науковцями здебільшого розглядається поняття «педагогічна творчість», сутність якої дослідники трактують по-різному, зокрема, як: особливий вид педагогічної діяльності, що спрямований на формування та розвиток творчих здібностей кожного вихованця та характеризується наявністю певної проблемної ситуації або суперечностей; який характеризується прогресивністю ідей та їх інноваційним характером; взаємообумовленістю розвитку вихованця і педагога, результатом якої можуть бути нові освітні технології, оригінальне конструювання освітнього процесу, оригінальні виховні ідеї, форми і методи викладання і виховання, нестандартні підходи в управлінні освітнім процесом, що забезпечують творчий розвиток вихованців (І. Андрощук [5, с. 124]); цілісний процес професійної реалізації та самореалізації педагога в освітньому просторі. Особливістю педагогічної творчості є те, що педагог реалізує свої особистісні і професійні творчі потенції засобом творення особистості дитини, а розвиток його творчого потенціалу зумовлений розвитком творчого потенціалу вихованця (С. Сисоєва [6, с. 365]); значущий компонент у професійній діяльності вчителя, що надає педагогові можливість діяти оригінально та креативно в різноманітних ситуаціях й оптимізує процес навчання школярів (В. Макарчук [7, с. 124]); вид діяльності, що сприяє реалізації особистісного та професійного потенціалу кожного суб'єкта в різних видах професійної діяльності (Т. Яковенко [8, с. 230]). Цілком погоджуючись із поданими визначеннями, **педагогічну творчість учителя** будемо розглядати як сутнісну багатокomпонентну якість особистості вчителя, що характеризується наявністю творчого потенціалу, сформованої активної творчої позиції, мотивацією на творчу діяльність, здатністю творчо мислити, ухвалювати рішення в нестандартних ситуаціях, спрямованістю на самореалізацію у професійній діяльності, здатністю впроваджувати в освітній процес інноваційних технологій

навчання і виховання, які, у свою чергу, впливають на розвиток творчості у школярів.

З метою підготовки майбутніх учителів до педагогічної творчості, під час навчання в закладах вищої педагогічної освіти, доцільно створювати творче освітнє середовище, яке сприяє самоосвіті і самовдосконаленню студентів, розвитку їх здібностей та обдарувань, креативного мислення, формуванню особистості з гнучким розумом (К. Приходченко [9, с. 69]); є умовою для ефективного саморозвитку, самовиявлення, самореалізації майбутніх педагогів, їхнього професійного становлення як фахівців (О. Кравченко [10, с. 195]). Ураховуючи вищезазначене, творче середовище розглядаємо як забезпечення доброзичливої атмосфери на заняттях, що сприяє розвитку комунікативних і творчих здібностей студентів, надає можливість вільного висловлювання власних думок, без остраху бути незрозумілим, що, у свою чергу сприяє розвитку критичного, логічного і креативного мислення, творчого потенціалу майбутніх учителів і спрямована на підготовку здобувачів до творчої діяльності, яка є видом професійної діяльності, що характеризується сформованістю в майбутніх учителів умінь творчо підходити до організації освітнього процесу, наявністю творчого мислення, творчої уяви, творчої педагогічної позиції, умінь ухвалювати нестандартні рішення в непередбачуваних ситуаціях, які виникають.

Важливу роль у підготовці майбутніх учителів до педагогічної творчості відіграє навчальна дисципліна «Педагогіка», метою якої є надання здобувачам вищої освіти уявлення про загальні засади педагогіки, особистість учителя сучасного освітнього закладу, організацію освітнього й виховного процесів у загальноосвітньому закладі.

Під час вивчення зазначеної навчальної дисципліни в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», викладачами широко використовуються інноваційні технології (інтерактивні, мультимедіа, проектні тощо), які значно сприяють розвитку творчого потенціалу, творчих здібностей студентів, формують у них мотивацію на творчість, надають необхідні теоретичні знання і сприяють набуттю практичних умінь і навичок творчої діяльності, досвіду творчого підходу до виконання завдань тощо.

Так, у межах модулю «Особистість сучасного вчителя» розглядається тема «Педагогічна творчість і педагогічний артистизм учителя, під час якої разом зі студентами обговорюються питання, пов'язані із розумінням сутності творчості, педагогічної творчості, ролі творчої діяльності вчителя у формуванні творчої особистості учнів. Під час лекційного заняття за означеною темою, використовуємо метод інтерактивної бесіди і методу

вільного мікрофону, що сприяють залученню майбутніх учителів до активного обговорення порушених питань, мають можливість висловлюють свої думки, поставити запитання, які їх цікавлять, що сприяє розвитку критичного і творчого мислення студентів. При цьому викладачі намагаються створити творчу, невимушену обстановку на занятті, що, у свою чергу дає можливість студентам не боятися виступати, усвідомлювати, що кожна думка є важливою.

Значний інтерес у студентів викликають практичні заняття, які проводяться у форматі дискусій «Чи повинен учитель бути творчим»? мозкового штурму «Професіограма вчителя», круглого столу «Місце творчості в професійній діяльності вчителя», «Педагогічна майстерність учителя»; проєктів «Імідж сучасного вчителя», «Педагогічний артистизм учителя» «Педагогічна імпровізація вчителя на уроці» тощо.

Під час вивчення модулю «Загальні засади педагогіки» студенти із задоволенням беруть участь у проведенні дебатів «Біологізаторська і соціологізаторська концепції розвитку особистості: за і проти», які зазвичай проходять дуже цікаво і бурхливо. Готуючись до дебатів, студенти отримують завдання визначити свою позицію щодо запропонованих питань, об'єднавшись у команди опонентів, підготувати обґрунтовані аргументи на захист позиції своєї команди, обрати представника, який буде виголошувати позицію команди тощо.

Підготовка до дебатів і їх проведення сприяють набуттю вмінь студентами знаходити необхідну інформацію, працювати в команді, вміти доводити свою думку до опонентів.

Дуже цікавим для майбутніх учителів є проведення практичного заняття у форматі рольової гри «День народження Педагогіки», яка проводиться з метою ознайомлення майбутніх учителів із зв'язками педагогіки з іншими науками. Для цього студентам пропонується обрати роль якоїсь науки, яка їм подобається, і привітати педагогіку, наголосивши при цьому на важливості використання знань і положень саме цієї науки для педагогіки й організації освітнього процесу.

Ще одне заняття проводиться у форматі круглого столу «Сучасні методологічні підходи в педагогічних дослідженнях».

Для його підготовки і проведення студенти розподіляються на творчі групи, завданням яких є підготовка доповіді-презентації, яка розкриває сутність і значення в педагогічних дослідженнях аксіологічного, культурологічного, особистісно-діяльнісного, компетентнісного, інноваційного, системного, полісуб'єктного, міжкультурного, інтегративного підходів, що сприяє розвитку в майбутніх учителів творчих здібностей під час оформлення презентацій, вмінь знаходити необхідну інформацію, розвитку

критичного і творчого мислення під час добору аргументації, вміння виступати перед аудиторією.

Під час вивчення змістового модулю «Історія педагогіки» Проводиться прес-конференція «Видатні педагоги минулого про особистість учителя», яка проводиться у форматі рольової гри, метою якої є ознайомлення майбутніх учителів із педагогічною спадщиною педагогів, яка була накопичена впродовж багатьох століть. Для проведення прес-конференції студенти обирають для себе роль одного із педагогів минулого, які зробили значний внесок у педагогічну теорію, наприклад, з цією метою студентам було запропоновано обрати для себе ролі виданих філософів і педагогів минулого, інші студенти обрали ролі журналістів, які ставили їм запитання щодо розуміння проблеми виховання підростаючого покоління. Студенти із задоволення виконували ролі Конфуція, Сократа, Платона, Арістотеля, Еразма Роттердамського, Франсуа Рабле, Мішель Монтеня, Вікторіно де Фельтре, Яна Амоса Коменського, Джона Локка, Клода Гельвеція, Дені Дідро, Жан-Жака Руссо, Йогана Песталоцці, Адольфа Дістервега, Фрідріха Гербарта, Фрідріха Фребеля, Антона Макаренка, Василя Сухомлинського. Для того, щоб розповісти про свої погляди на навчання, виховання та особистість учителя, як «педагогам», які мали поділитися своїми думками і відповісти на запитання інших студентів, або своїх «колег», так і «Журналістам» які повинні були ставити запитання. Задля цього студенти знайомились із педагогічними творами педагогів, в яких вони висвітлювали свої міркування про навчання і виховання молодого покоління.

Потужний творчий потенціал у підготовці майбутніх учителів до педагогічної творчості має вивчення змістових модулів «Дидактика» і «Теорія виховання»

Так, значний інтерес викликає проведення практичних занять «Нетрадиційні уроки» та «Позакласна діяльність», які майбутні вчителі готують відповідно до спеціальності, за якою навчаються. Завданням студентів є застосовуючи метод гейміфікації, підготувати віртуальні екскурсії, конкурси, вікторини, кросворди, ребуси тощо. Участь у таких заняттях, допомагає майбутнім учителям усвідомити, наскільки цікавими можна зробити уроки для учнів, а також залучити їх до творчої діяльності в позакласний час, яка є важливою складовою професійної діяльності вчителя.

У межах модулю «Теорія виховання», знову ж таки, застосовуючи метод гейміфікації, студентам пропонується підготувати фрагменти виховних заходів за різними напрямками виховання, готуючи такі фрагменти вони, окрім творчих завдань, також використовують відео, уривки телепередач, відповідно до того напрямку виховання, який вони обрали.

Також цікаво проходять рольові ігри «Класна година», «Батьківські збори», на яких один із студентів грає роль учителя певного класу, а інші грають ролі учнів або їхніх батьків. Завданням студентів є підготувати тематику класних годин і батьківських зборів й обіграти хід їх проведення. Зазначимо, що майбутні вчителі досить творчо підходили до підготовки та проведення таких занять. Під час обговорення вони відзначали, що тематику занять вони обирали таку, яка їм була цікава під час навчання в школі, але не проводилася класними керівниками [11]. Також студенти усвідомлювали й те, що під час проведення батьківських зборів батьки можуть отримувати не тільки інформацію про успішність і поведінку своєї дитини, а й зустрітися з фахівцями психологами, лікарями, представниками органів правопорядку, які можуть їм розповісти про психологічні особливості дітей у тому чи тому віці, найбільш небезпечні хвороби і дії батьків у разі захворювання дитини, ознайомитись із правовою відповідальністю, яку вони несуть перед суспільством і власною дитиною тощо. Важливим методом розвитку педагогічної творчості майбутніх учителів відіграє метод кейс-стаді, коли студенти на підставі власного шкільного досвіду або за допомогою інтернет-джерел розігрують різноманітні ситуації, які можуть виникати в професійній діяльності в діадах, як-от: «учитель-учні», «учитель-учитель», «учитель-батьки», «учитель-адміністрація» і пропонують власне бачення розв'язання таких ситуацій, що готує майбутніх учителів до виникнення таких ситуацій в подальшій роботі і до їх вирішення.

Розвитку педагогічної творчості майбутніх учителів сприяє також самостійна робота студентів у позааудиторний час, зокрема підготовка есе «Мій ідеал учителя», конкурс есе «Що для мене патріотизм і любов до Батьківщини?», який щороку проходить в університеті і в якому беруть участь здобувачі всіх спеціальностей, конкурс «Педагогічна майстерність», інтерпретація афоризмів щодо ролі вчителя у вихованні і навчання підростаючого покоління, інтерпретація притч про вчителя і школу («Про Рай та Пекло», «Фініки. Або притча про переконливість», «Притча про виховання, покарання та цукерки», «Найкраща школа» тощо), інтерпретація педагогічних плакатів; підготовка доповідей-презентацій до практичних занять, проєктів, які крім розвитку творчих здібностей і творчої уяви, розвивають вміння працювати в команді; виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, які сприяють розвитку вмінь знаходити необхідну інформацію, виокремлювати головне, дотримуватися принципу академічної доброчесності; підготовка і захист курсових робіт з педагогіки, які також сприяють розвитку педагогічної творчості, участь у олімпіадах з педагогіки, конкурсах студентських наукових робіт різного рівня, виступи на студентських конференціях тощо.

Висновки. Зважаючи на викладене вище, доходимо висновку, що викладання навчальної дисципліни «Педагогіка», крім формування у здобувачів освіти необхідних теоретичних знань і практичних умінь з теорії педагогіки, має потужний потенціал щодо розвитку педагогічної творчості майбутніх учителів, їхніх творчих здібностей, творчої уяви, імпровізації, педагогічного артистизму, усвідомленню власної творчої позиції, що сприяє їхній підготовці до творчої педагогічної діяльності в майбутній професії. Перспективу подальших досліджень наукових розвідок убачаємо в розробленні робочої програми вибіркової дисципліни «Педагогічна творчість учителя та її роль у професійній діяльності»

Література:

1. Дунаєва О. М. Формування педагогічної креативності майбутніх учителів у процесі професійної підготовки : автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2008. 23 с.
2. Боровець О. В., Яковичина Т. В. Розвиток творчості – підґрунтя якісної професійної підготовки майбутніх учителів. *Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка, Психологія, Медицина*. 2022. № 2(7). С.159-170.
3. Кремень В.Г. Трансформації особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації. *Педагогіка і психологія*. 2008. № 2 (59). С. 5–14.
4. Лісовська Т. Проблема професійної підготовки майбутніх фахівців з дошкільної освіти у вищих навчальних закладах. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Педагогічні науки*. 2016. Вип. 2. С. 101–108.
5. Андрощук І. В. Педагогічна творчість: сутність та характеристика. *Перспективи та інновації науки. Серія Педагогіка*. 2022. № 2 (7). С. 119-128.
6. Сисоєва С.О. Теоретичні і методичні основи підготовки вчителя до формування творчої особистості учня : дис... д-ра пед. наук : 13.00.04. Київ, 1997. 428 с.
7. Макарчук Вікторія. Педагогічна творчість як значимий компонент у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. Вип. 2 (6). С. 119-125.
8. Яковенко Т. В. Формування креативності студентів як умова побудови інноваційного навчального середовища в інженерно-педагогічному ВНЗ. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*. 2012. № 22 (257). С. 230–235.
9. Приходченко К. І. Творче освітньо-виховне середовище: теоретичний і практичний концепти : монографія. Донецьк : Ноулідж, 2011. 382 с.
10. Кравченко О. В. Творче освітнє середовище як умова підготовки до самовиявлення майбутнього викладача. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 69, Т. 2. С. 192-196.
11. Смоляк В.М., Турубарова А.В. Нейропсихологічний статус старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення III рівня. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2024. № 3(37) 2024. 1571 с. С.974 – 982. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-974-982](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-974-982)
<http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/10093>

References:

1. Dunaieva O. M. (2008). Formuvannia pedahohichnoi kreatyvnosti maibutnikh uchyteliv u protsesi profesiinoi pidhotovky [Formation of pedagogical creativity of future teachers in the process of professional training] : avtoref. dys...kand. ped.. nauk: 13.00.04. Vinnytsia, 2008. 23 s. [in Ukrainian].
2. Borovets O. V., Yakovyshyna T. V. (2022). Rozvytok tvorchosti – pidgruntia yakisnoi profesiinoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv [Development of creativity is the basis for high-quality professional training of future teachers]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii: Pedahohika, Psykholohiia, Medytsyna*. 2022. № 2(7). S.159-170. [in Ukrainian].
3. Kremen V.H. (2008) Transformatsii osobystosti v osvithnomu prostori suchasnoi tsyvilizatsii [Transformations of the personality in the educational space of modern civilization]. *Pedahohika i psykholohiia*. 2008. № 2 (59). S. 5–14. [in Ukrainian].
4. Lisovska T. (2016). Problema profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv z doskilnoi osvity u vyshchikh navchalnykh zakladakh [The problem of professional training of future specialists in preschool education in higher educational institutions]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Pedahohichni nauky*. 2016. Vyp. 2. S. 101–108. [in Ukrainian]
5. Androshchuk I. V. (2022). Pedahohichna tvorchist: sutnist ta kharakterystyka [Pedagogical creativity: essence and characteristics]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky. Serii: Pedahohika*, 2022. № 2(7). S. 119-128. [in Ukrainian].
6. Sysoieva S.O. (1997). Teoretychni i metodychni osnovy pidhotovky vchytelia do formuvannia tvorchoi osobystosti uchnia [Theoretical and methodological foundations of teacher training for the formation of a student's creative personality] : dys... d-ra ped. nauk : 13.00.04. Kyiv, 1997. 428 s. [in Ukrainian].
7. Makarchuk Viktoriia. (2021). Pedahohichna tvorchist yak znachymyi komponent u protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia pochatkovoї shkoly [Pedagogical creativity as a significant component in the process of professional training of a future primary school teacher]. *Psykholoho-pedahohichni problemy suchasnoi shkoly*. 2021. Vyp. 2 (6). S. 119-125. [in Ukrainian].
8. Yakovenko T. V. (2012). Formuvannia kreatyvnosti studentiv yak umova pobudovy innovatsiinoho navchalnoho seredovyshcha v inzhenerno-pedahohichnomu VNZ [Formation of students' creativity as a condition for building an innovative learning environment in an engineering and pedagogical university]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*. 2012. № 22 (257). S. 230–235. [in Ukrainian].
9. Prykhodchenko K. I. (2011). Tvorche osvitno-vykhovne seredovyshche: teoretychni i praktychni kontsepty [Creative educational environment: theoretical and practical concepts] : monohrafiia. Donetsk : Noulidzh, 2011. 382 s. [in Ukrainian].
10. Kravchenko O. V. (2020). Tvorche osvitnie seredovyshche yak umova pidhotovky do samovyiavlennia maibutnoho vykladacha [A nurturing educational environment as a condition for preparing for self-discovery of a future teacher]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2020. № 69, T. 2. S. 192-196. [in Ukrainian].
11. Smolyak V.M., Turubarova A.V. Neuropsychological status of senior preschoolers with general speech underdevelopment of the III level. Perspectives and innovations of science (Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine"). 2024. No. 3(37) 2024. 1571 p. P.974–982. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3\(37\)-974-982](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-3(37)-974-982) <http://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/10093>